

ANEM

A s o c i j a c i j a n e z a v i s n i h e l e k t r o n s k i h m e d i j a

A s s o c i a t i o n o f I n d e p e n d e n t E l e c t r o n i c M e d i a

Beograd, Takovska 9, tel/fax: ++ 381 11 30 38 383, 30 38 384, 32 25 852

РЕПУБЛИЧКА РАДИОДИФУЗНА АГЕНЦИЈА

Ул. ТРГ НИКОЛЕ ПАШИЋА 5

11000 БЕОГРАД

За Савет РРА

Предмет: ЗАХТЕВ ЗА ДОНОШЕЊЕ АКТА КОЈИМ ЋЕ СЕ БЛИЖЕ РЕГУЛИСАТИ ПРАВИЛА О ОГЛАШАВАЊУ И СПОНЗОРСТВУ НА РАДИЈУ И ТЕЛЕВИЗИЈИ

Поштовани,

Крајем прошле године, а позивајући се на члан 103. став 4. Закона о оглашавању, којим је предвиђено да независна организација основана у области радиодифузије, поред тога што врши надзор над применом одредаба Закона о оглашавању којима се уређује оглашавање путем телевизијских и радио програма, доноси, у складу са Законом о оглашавању и Законом о радиодифузији, и ближа правила о оглашавању и спонзорству на телевизији и радију, АНЕМ је позвао Републичку радиодифузну агенцију да донесе одговарајући акт којим ће таква ближа правила прописати.

Указали смо вам на неопходност овакве регулације полазећи од чињенице да се у Републици Србији води више стотина прекршајних поступака само против националних емитера, а поводом прекршаја из Закона о оглашавању. Читав низ ових прекршаја могао је бити избегнут прецизнијом регулацијом.

Такође, полазећи од чињенице да различита правила која се тичу оглашавања, важе за специфичне врсте или жанрове програма, АНЕМ сматра да је неопходно да Републичка радиодифузна агенција објави критеријуме по којима жанровски разврстава програме. На овај начин био би отклоњен извор озбиљне правне несигурности, узроковане чињеницом да емитери и радиодифузна агенција исте програме често потпуно различито класификују.

Даље, указали смо и да се добар део одредби Закона о оглашавању и спонзорству на телевизији и радију, ослања се на Европску конвенцију о прекограничној телевизији из 1989. године, измењену Протоколом из 1998. године. Република Србија је, након усвајања Закона о оглашавању, ратификовала и саму конвенцију Законом о њеном потврђивању („Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 42/2009). Нека решења Закона о оглашавању и Европске конвенције о прекограничној телевизији се и разликују, што такође погодује правној несигурности. Указали смо и на праксу у Европској унији, у којој је својевремено, у односу на правила предвиђена Директивом о прекограничној телевизији, Европска комисија 2004. године усвојила своју „Интерпретативну комуникацију“ (Commission interpretative communication on certain aspects of the provisions on televised advertising in the ‘Television without frontiers’ Directive (2004/C 102/02)), која смисао и домаћај Директиве додатно појашњава. АНЕМ сматра да би слично требало поступити и у Србији.

На крају, Стратегијом развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2016. године („Службени гласник РС“, бр. 75/2011), предвиђено је да ће Република Србија обезбедити доследно поштовање закона који се односе на оглашавање, уз истовремену либерализацију тих прописа, у мери у којој је то у складу с међународном праксом и међународно преузетим обавезама. Стратегијом је предвиђено и усклађивање националних прописа са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама, што све, у одсуству довољно прецизне регулације, прети да ову област додатно закомпликује.

Овим вас још једном позивамо да размотрите доношење акта којима се уређује оглашавање путем телевизијских и радио програма, и да у односу на садржај тога акта уважите следеће наше сугестије:

1) АНЕМ сматра да би акт којим се уређује оглашавање путем телевизијских и радио програма, прво, морао да да јасну дефиницију ТВ и радио оглашавања, као:

... саопштавања, путем радија или телевизије, у замену за новчану или другу накнаду или из самопромотивних разлога, намењеног непосредном или посредном препоручивању роба, услуга или својстава правног или физичког лица у вези са делатношћу коју то лице врши у циљу стицања добити.

Такође, дефиниција би морала да има јасну назнаку да ТВ и радио оглашавање не укључује:

.. саопштавања емитера везана за сопствени програм, као ни за споредне производе непосредно произишле из тих програма, обавештења о спонзорставима и пласман производа.

Наведена дефиниција мора јасно да води дистинкцији онога што улази, односно онога што не улази у дозвољене квоте оглашавања (највише 12, односно највише 6 минута огласних порука и порука ТВ продаје у оквиру једног пуног сата емитованог програма), тако да из дозвољене квоте оглашавања искључи не само саопштавања емитера везана за сопствени програм, као ни за споредне производе непосредно произишле из тих програма, обавештења о спонзорставима и пласман производа, већ и огласне поруке које нису намењене препоручивању роба, услуга или својстава правног или физичког лица **у вези са делатношћу коју то лице врши у циљу стицања добити**, а како би се избегло да се у дозвољене квоте оглашавања урачунава оглашавање у јавном интересу, односно оглашавање за јавно добро (оглашавање хуманитарних акција, препоручивање одређених друштвено пожељних вредности).

2) АНЕМ сматра да би акт којим се уређује оглашавање путем телевизијских и радио програма, даље, морао да учини јавном **методологију на основу које ће Републичка радиодифузна агенција ценити усклађеност са начелима оглашавања утврђеним Законом о оглашавању**, конкретно начелима слободе оглашавања, истинитости, потпуности и одређености огласне поруке, препознатљивости огласне поруке, забране злоупотребе поверења, забране дискриминације, забране повреде морала ...

3) АНЕМ сматра да би акт којим се уређује оглашавање путем телевизијских и радио програма, даље, морао да дефинише појмове дневно емитованог програма и једног пуног сата емитованог програма, за које појмове се везује дозвољена сразмера оглашавања у програму, и то тако што би их дефинисао на следећи начин:

... под дневно емитованим програмом подразумева се програм емитован од 6 сати ујутро током наредна 24 сата.

... под једним пуним сатом емитованог програма подразумева се програм емитован од сваког пуног сата, током наредних 60 минута, без обзира на чињеницу да ли је емитер са емитовањем програма отпочео са пуним сатом, или у било ком периоду између два пуна сата.

АНЕМ верује да би овакво дефинисање појмова дневног емитованог програма и једног пуног сата емитованог програма, олакшало вршење надзора од стране Републичке радиодифузне агенције, будући да Агенција не би била у обавези да за сваког појединог емитера води прецизну евиденцију о почетку емитовања дневног програма за потребе обрачуна поштовања дозвољених квота телевизијског оглашавања.

4) АНЕМ сматра да би акт којим се уређује оглашавање путем телевизијских и радио програма, даље, морао дефинисати шта Републичка радиодифузна агенција сматра препознатљивим одвајањем блокова огласних порука и порука ТВ продаје од осталих програмских садржаја звуком и сликом (путем оптичких и/или акустичких средстава, у смислу члана 13. Конвенције). Ова дефиниција мора бити прилагођена различитим врстама програма и различитим видовима оглашавања. Указујемо овде на пример тзв. телепромоције. Став Европске комисије у односу на исту врсту оглашавања у ЕУ, био је да је телепромоција допуштена у мери у којој је компатибилна са захтевом јасне препознатљивости и уочљиве одвојености од других делова програма путем оптичких, односно акустичких средстава (члан 13. став 1. Европске конвенције о прекограничној телевизији), те не постоји ни један разлог да се оваква пракса не прихвати и у Србији, посебно имајући у виду да неке телевизије у нашој земљи телепромоцију већ практикују.

АНЕМ предлаже да се у акту којим ће се ближе уредити оглашавање путем телевизијских и радио програма, овај недостатак отклони и регулише на следећи начин:

Телепромоција је форма телевизијског оглашавања које се састоји у прекидању програма, посебно забавних или ТВ игара, блоком посвећеним представљању једног или више производа или услуга, од стране истог или истих презентера, који током телепромоције, улогу водитеља забавног програма или ТВ игре, замењују улогом промотера производа или услуга које се оглашавају. Телепромоција је допуштена у мери у којој је усаглашена са захтевом јасне препознатљивости и уочљиве одвојености од других делова програма путем оптичких, односно акустичких средстава.

На послетку, неопходно је подвући да време трајања телепромоције улази у квоте укупно дозвољеног времена трајања ТВ оглашавања и ТВ продаје у програмима.

5) АНЕМ сматра да би акт којим се уређује оглашавање путем телевизијских и радио програма, морао прописати ближе услове за оглашавање током преноса спортских догађаја који немају природне паузе (полувреме, тајм-аут), и то у складу са одредбом члана 14. став 4. Европске конвенције о прекограничној телевизији, односно одредбом члана 17. став 6. Закона о оглашавању.

Ако спортски догађај који се преноси нема природне паузе, може се прекидати емитовањем огласних порука или порука ТВ продаје искључиво на начин предвиђен чланом 17. став 6. Закона о оглашавању, односно тако да између два блока емитовања огласних порука или порука ТВ продаје мора проћи најмање 20 минута.

Истовремено, акт којим се уређује оглашавање путем телевизијских и радио програма морао би да инсистира на томе да се огласне поруке и поруке ТВ продаје у преносима спортских догађаја који имају природне паузе (полувреме, тајм-аут и сл.) могу емитовати само и искључиво у таквим паузама, све сходно члану 14. став 2 Европске конвенције о прекограничној телевизији, односно одредбом члана 17. став 3. Закона о оглашавању.

6) АНЕМ сматра да акт којим се уређује оглашавање путем телевизијских и радио програма, **мора да реши неусаглашеност одредби члана 17. став 10. Закона о оглашавању и члана 14. став 5. Европске конвенције о прекограничној телевизији.** Наиме, прва одредба каже да се у дечјим емисијама које трају дуже од 30 минута могу емитовати само огласне поруке намењене деци (под условима из става 1. до 6. члана 17), односно не садржи никаква ограничења за емитовање огласних порука у дечјим емисијама које трају 30 минута или краће. Истовремено, друга одредба каже да се програми за децу, када им је предвиђено време трајања мање од тридесет минута, неће прекидати рекламним или теле-шопинг спотовима. Уколико им је предвиђено време трајања тридесет минута или дуже, примењиваће се одредбе из ставова 1 до 4. члана 14. Европске конвенције о прекограничној телевизији.

АНЕМ предлаже да се у акту којим ће се ближе уредити оглашавање путем телевизијских и радио програма, ова неусаглашеност реши опредељивањем за решење из Европске конвенције о прекограничној телевизији, будући да је иста у Србији новији пропис, али будући да је исто решење преузето и у Директиви о аудиовизуелним медијским услугама са којом би национални прописи у овој области требало да се усагласе у складу са Стратегијом развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2016. године.

7) АНЕМ сматра да акт којим се уређује оглашавање путем телевизијских и радио програма, мора да уведе прагове толеранције за повреде прописа, посебно оних који се односе на дозвољене квоте оглашавања у оквиру једног пуног сата емитованог програма, односно на трајање размака између два суседна блока емитовања огласних порука, узроковане техничким разлозима (нпр. објективно условљено кашњење програма које доведе до тога да рекламни блок планиран за један пун сат емитованог програма, пређе у други сат, или пробијање размака између два суседна блока емитовања огласних порука условљено потребом да се не наруши целокупност и вредност програма који се прекида, односно да се не повреде ауторска права)

8) Акт којим се уређује оглашавање путем телевизијских и радио програма, мора да исправи у претходном периоду погрешно тумачење одредбе члана 23. Закона о оглашавању, и да потврди да упућивање тог члана на сходну примену члана 16. Закона на радио, не значи да свака радио станица има право на само 6 минута оглашавања у оквиру једног пуног сата емитованог програма, већ да се члан 16. Закона који регулише време трајања ТВ оглашавања и ТВ продаје у програмима јавног радиодифузног сервиса, сходно примењује на радијско оглашавање само радио станица јавног сервиса.

9) АНЕМ сматра да акт којим се уређује оглашавање путем телевизијских и радио програма, мора ближе одредити услове за нове оглашивачке технике које нису изричито регулисане ни Законом о оглашавању, ни Конвенцијом, као што су:

- подела екрана (која би била дозвољена само под условом да је препознатљиво одвојена од осталих програмских садржаја, те се у свом пуном трајању урачунавала у време трајања оглашавања); или
- виртуелно спонзорство (уметање виртуелних огласа преко постојећих рекламних панова током преноса спортских догађаја, које би могло бити дозвољено само уколико је у складу са прописима који се односе на спонзорство, те уколико виртуелне спонзоре не доводи у повољнији положај од онога који би имали да су прави спонзори, односно да су њихове спонзорске поруке физички постављене на постојеће рекламне панове)

На крају, АНЕМ подсећа на свој захтев да се уредити и питање уметања огласних порука специфично намењених гледаоцима у Србији у стране кабловске и сателитске канале доступне у домаћој кабловској и сателитској ДТХ понуди.

АНЕМ сматра да је неопходно разрешити дилему да ли страни програми локализовани за тржиште у Србији, посебно и у односу на оглашавање и спонзорство, остају исте услуге чија се слобода пријема гарантује у складу са чланом 4. Европске конвенције о прекограничној телевизији, односно да ли се у конкретном случају ради о кабловском реемитовању, или новом емитовању, будући да неспорно долази до прекида комуникационог ланца, у смислу чланова 28. и 29. Закона о ауторском и сродним правима, и уметања локално специфичних садржаја.

АНЕМ сматра да страни програми локализовани за тржиште у Србији, између осталог и уметањем огласних порука специфично намењених гледаоцима у Србији, не могу бити програми чија се слобода пријема гарантује у складу са чланом 4. Европске конвенције, већ подлежу обавези прибављања одговарајућих дозвола.

Такође, ову појаву нужно је посматрати и у контексту одредбе члана 3. став 3. Закона о оглашавању који прописује да страна правна и физичка лица имају у оглашавању иста

права и обавезе као и домаћа лица, овде са посебним нагласком на обавезама, те је поштовање тих обавеза нужно обезбедити.

Коначно, АНЕМ понавља своју спремност да сарађује са Републичком радиодифузном агенцијом и пружи јој сву неопходну подршку како би се ова питања решила на задовољавајући начин.

У наведеном смислу очекујемо позив Агенције коме би се без одлагања одазвали.

С поштовањем,

За АНЕМ,

У Београду, 16. 07. 2012. год.

Саша Мирковић, председник